

การศึกษาคำเนิงานค้ำการวิเคราะห์อาหารและยา
ของกร มวิทาศาสตร์กร แพทย์

นางสาวพรพิศ ไชยวาวณิชกุล

ศูนย์วิทยบรการ
จุฬาลงกรณมวิทาลัย
007332

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาแพนิชศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาแพนิชศาสตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมวิทาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-423-8

I 1662/311

A STUDY ON OPERATION OF FOOD AND DRUG ANALYSIS
OF MEDICAL SCIENCE DEPARTMENT

Miss Pornpit Chaiyavanichkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการดำเนินงานด้านการวิเคราะห์อาหารและยาของ
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

โดย

นางสาวพรทิต ไซยวานิชยกุล

ภาควิชา

พาณิชยศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ศิริโสภาคย์ บุรพาเกษะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

[Signature]..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประกิจฐ์ มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุธี เอกะहितานนท์)

[Signature]..... กรรมการ
(นางปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา)

[Signature]..... กรรมการ
(อาจารย์ ฌรุฌนัย อินทรสุทธศรี)

[Signature]..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริโสภาคย์ บุรพาเกษะ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการดำเนินงานค่านการวิเคราะห์อาหารและยาของ
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
ชื่อนิสิต นางสาวพรพิศ ไชยวาณิชกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ศิริโสภาคย์ บุรพาเคชะ
ภาควิชา พาณิชยศาสตร์
ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาถึงการดำเนินงานค่านการวิเคราะห์อาหารและยาของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งเป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาการดำเนินงานค่านการวิเคราะห์อาหารและยา ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจนำไปใช้ประโยชน์ได้

การศึกษานี้ใช้วิธีสำรวจ และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิในเบื้องต้น ตลอดจนสังเกตการทำงานของเจ้าหน้าที่ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของหน่วย ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานค่านการวิเคราะห์อาหารและยา ยังมีอุปสรรคในการดำเนินงานใหม่บรรลุเป้าหมาย

จากการศึกษาพอที่จะสรุปปัญหาและขอเสนอแนะได้ดังนี้

ปัญหาการขาดแคลนกำลังนักวิเคราะห์อาหาร นักวิเคราะห์ เป็นผล
ให้ทีมงานค้างคางอยู่เสมอ นอกจากนี้การมอบหมายงานอื่น ๆ ให้นักวิเคราะห์ทำ เช่น
การจัดทำงบประมาณของกอง การจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ ทำให้กำลังนักวิเคราะห์ ซึ่งมี
ไม่พออยู่แล้ว ขาดแคลนมากขึ้น เห็นควรให้สำนักงานเลขาธิการกรมเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้าง
เพราะเป็นหน้าที่โดยตรง ส่วนการจัดทำงบประมาณของกอง ควรให้เจ้าหน้าที่ธุรการ
เป็นผู้ทำไปพลางก่อน และเห็นควรขออัตรากำลัง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
เพื่อควบคุมงานด้านธุรการ 1 ตำแหน่ง จะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาทางคานเครื่องมือ เครื่องใช้ในห้องทดลองไม่เพียงพอ และชำรุด
ใช้การไม่ได้ ควรรับส่งซ่อมโดยเร็ว และควรให้มีการสำรวจตรวจสอบสภาพครุภัณฑ์วิทยา-
ศาสตร์อยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ควรขอความร่วมมือจากศูนย์อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพราะ
ศูนย์ฯ มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการทางคานเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น การซ่อมแซม
เครื่องมือ ให้คำแนะนำวิชาบำรุงรักษาเครื่องมือโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเครื่องมือ

ปัญหาทางคานสายงาน ควรให้มีการปรับปรุงสายงานของกองวิเคราะห์
อาหารขึ้นใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงงานซ้ำซ้อน และจัดคนให้พอเหมาะกับสายงานแต่ละสายงาน
จะมีความสำคัญเท่ากัน ทำให้ง่ายแก่การบริหารงานและจะทำให้งานมีประสิทธิภาพรวดเร็ว
ขึ้นอีกด้วย

ปัญหาทางคานความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง จากการทำ
วิจัยพบว่าได้รับความร่วมมือน้อย จึงเห็นว่าควรให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างหัวหน้า
งานที่เกี่ยวข้อง เพราะถ้าหากขาดความร่วมมือแล้ว งานจะขาดประสิทธิภาพ เช่น การ
ส่งตัวอย่างมาครั้งละมาก ๆ ทำให้ได้รับผลการวิเคราะห์ หรือหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ไม่นำผลวิเคราะห์ไปดำเนินการ หรือไม่นำไปเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ การวิเคราะห์
ตัวอย่างอาหารและยา ซึ่งต้องเสียทรัพย์สินและเวลาที่ไร้ความหมาย ผู้บริโภคจะไม่ได้รับ
ประโยชน์

The inadequacy of food and drug analysts, resulted in accumulation of samples to be analysed. The inefficiency in personnel management has created the shortage for analysts. Because the analysts have spent time working in other duties:- for example, the budget, procurement and employment proceedings. It recommends to transfer these administrated duties to the Department Secretary Office and the Business Administration Office prior to the request for one general administrator later on.

The problem of inadequacy and inefficiency of laboratory instruments and equipments should be solved through the recommendation of the Scientific Laboratory Instrument Center, a unit of the Medical Sciences Department. Since, this center provided right personnels who are able to give the service in maintainance, repair-ation and suggestions.

According to the study, job description of Food Analysis Division should be revised. Since some job description is quite big, compared to the Others. Therefore, the new descriptions are needed in order to provide enough positions and promotion to the personnels in such a work-loaded duty. Consequently, it increases the efficiency and reduces the accumulated works..

Finally, this survey showed that another main problem occurred from the poor cooperation among government agencies and

related units. Therefore, it recommends to analyse the problems and seeks for the better cooperation among the responsibilities and co-workers. Without this improvement, the food and drug analysis operation is undoubtedly unimproved which resulted in time-consuming, budget loss and useless to the consumers. Since, it requires the well cooperation from inspectors, manufacturers, sanitators to submit suitable numbers of samples at each time and the relevant result has to be further processed by other agencies:- i.g. Food and Drug Administration Control for Court proceeding, the Consumer Protection Society and other related organizations.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ ศิริโสภาคย์ บุรพาเกชะ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์มนัสวี อุณหันท์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และคุณปริยา เกษมสันต์ ณ อยุธยา รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และขอขอบพระคุณ คุณฉวีวรรณ หล่อละเมียร ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์อาหาร คุณบุญฉ่าง กิติสิน ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์ยา คุณอมรา วงศ์สุทธิพิทักษ์ คุณสุเมณฑา วัฒนสินธุ์ คุณนพภรณ์ ปัญจะ คุณแสงทอง สวัสดิ์ทิภาพ คุณวรรษิ ปิ่นดาวร คุณเรวดี วงศาโรจน์ ม.ล.โอทอง สวัสดิ์มงคล คุณหญิง พลราม คุณอัญชัน ปัญจะยันต์ คุณปราณี ละเอียดดี คุณจิตรา เศรษฐอุคม ในการให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนให้ข้อมูล หนังสือ และเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กองวิเคราะห์อาหาร และกองวิเคราะห์ยา ที่ได้คอยแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์แก่การศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณอำนาจพร ทันติเวชกุล เลขานุการกรม วิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมและให้ยืมหนังสือ และขอขอบคุณ คุณสุภาพรพรณ พันธ์ทวี ที่ได้ช่วยตรวจทานให้วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ทวีศ ไชยวาณิชชงกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ประวัติและการดำเนินงานคานการวิเคราะห์อาหารและยาของ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	6
3. การบริหารงานคานการวิเคราะห์อาหารและยา ของกรมวิทยาศาสตร์- การแพทย์	42
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	53
5. สรุปและขอเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	95
ประวัติการศึกษา	124

ศูนย์วิจัยทันตวิทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1.1 ตารางแสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง	53
1.2 ตารางแสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	54
1.3 ตารางแสดงอายุราชการของกลุ่มตัวอย่าง	55
1.4 ตารางแสดงวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	56
2.1 ตารางแสดงการดำเนินงานเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบในการติดต่อ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ	57
2.2 ตารางแสดงอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบในการติดต่องาน ธุรการ การเงิน และพัสดุ	58
2.3 ตารางแสดงความร่วมมือและประสานงานระหว่างงานต่าง ๆ ภายในกอง	59
2.4 ตารางแสดงการได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ...	60
2.5 ตารางแสดงความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้	61
2.6 ตารางแสดงปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้	62
2.7 ตารางแสดงปัญหาในการวิเคราะห์ตัวอย่าง	64
2.8 ตารางแสดงอุปสรรคในการทำวิจัยเกี่ยวกับอาหารและยา	65
2.9 ตารางแสดงเหตุผลของการใช้เวลาวิเคราะห์ตัวอย่างนาน	66
2.10 ตารางแสดงปัญหาการประเมินผลและสรุปผลการวิเคราะห์	67
2.11 ตารางแสดงคำวิจารณ์จากผู้ส่งตัวอย่าง	68
3.1 ตารางแสดงความคิดเห็นต่อการจัดสายงาน	69
3.1ก ตารางแสดงเหตุผลที่ว่าการจัดสายงานของกองเหมาะสม	70
3.1ข ตารางแสดงเหตุผลที่ว่าการจัดสายงานของกองไม่เหมาะสม	71
3.2 ตารางแสดงความคิดเห็นต่อการรวมหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้ ความคุ้มครองผู้บริโภคมาอยู่ในสังกัดเดียวกัน	76

3.2ก	ตารางแสดงเหตุผลที่ควรรวมหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคมาอยู่ในสังกัดเดียวกัน	77
3.2ข	ตารางแสดงเหตุผลที่ไม่ควรรวมหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคมาอยู่ในสังกัดเดียวกัน	78
3.3	ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหารและยา	80
3.4	ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจของประชาชนในเรื่องพิษภัยของอาหารและยา	81
3.5	ตารางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องทดลองของกอง	82
3.6	ตารางแสดงความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานของกอง	83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย